

UTKAST 1.3.2022

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om karens för statsrådets medlemmar i anslutning till deras uppgifter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om karens för statsrådets medlemmar i anslutning till deras uppgifter, med stöd av vilken en medlem av statsrådet kan för högst 12 månader begränsas rätten att efter utgången av sin mandatperiod övergå till en ny uppgift eller en ny befattning. Den föreslagna lagen ska tillämpas på både statsministern och andra ministrar som är medlemmar av statsrådet. Lagen ska också tillämpas på personer som efter ikraftträdandet har beviljats avsked från medlemskap i statsrådet i 12 månader från det att avskedet beviljades.

Enligt förslaget ska en förutsättning för föreläggande av karens för restriktionstiden vid inledandet av en ny uppgift eller befattning vara att den ifrågavarande personen i egenskap av medlem av statsrådet har eller har haft tillgång till sådan information som är sekretessbelagd eller skyddas av bestämmelser som i övrigt begränsar offentligheten och som i den nya uppgiften eller befattningen på ett väsentligt sätt kan utnyttjas för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan eller om övergången till en ny uppgift eller befattning av någon annan särskild orsak kan anses medföra en uppenbar intressekonflikt i förhållande till uppgiften som medlem av statsrådet. En ytterligare förutsättning är att övergången till en ny uppgift eller befattning kan anses äventyra det allmänna intresset och förtroendet för statsrådets verksamhet. Regleringen betonar kravet på prövning från fall till fall av huruvida förutsättningarna för karens uppfylls och ställer en relativt hög tröskel för föreläggande av karens.

En person som omfattas av lagens tillämpningsområde ska anmäla sin avsikt att övergå till en ny uppgift eller befattning till den föreslagna karensnämnden, som under de förutsättningar som anges i lagen kan förelägga en karens för den restriktionstid som gäller tidpunkten för inledande av den nya uppgiften eller befattningen. Lagen föreslås innehålla bestämmelser om karensnämndens ställning samt dess uppgifter och befogenheter.

Den som är föremål för karensen ska ha rätt till en ersättning som motsvarar det arvode som betalas till medlemmar av statsrådet för karenstiden. Rätt till ersättning har också den part som gjort anmälan till den del behandlingen av ärendet i karensnämnden har tagit längre tid än två månader.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2023.

Lag

om karens för statsrådets medlemmar i anslutning till deras uppgifter

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syften

Syftet med denna lag är att skydda det allmänna intresset och förtroendet för regeringsmakten genom att för viss tid begränsa statsrådsmedlemmarnas rätt att efter mandatperiodens utgång övergå till en ny uppgift eller befattning.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på den som är medlem av statsrådet. Lagen tillämpas också på dem som har beviljats avsked från medlemskap i statsrådet i 12 månader efter det att republikens president har beviljat honom eller henne avsked från uppgiften som medlem av statsrådet.

3 §

Anmälningsskyldighet vid övergång till en ny uppgift

Den som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag ska efter det att denna persons medlemskap i statsrådet har upphört lämna en anmälan till den karensnämnd som avses i 9 § om sin avsikt att

- 1) övergå i anställning hos någon annan arbetsgivare än staten, ett välfärdsområde, en kommun, en självständig offentligrättslig inrättning, ett universitet som avses i universitetslagen (558/2009) eller ett parti som avses i 1 § i partilagen (10/1969) eller i anställning hos Europeiska unionen eller i en sådan internationell organisation eller ett sådant internationellt organ i vars verksamhet Finland deltar som medlem,
- 2) ta emot medlemskap i styrelsen, förvaltningsrådet, ledningsgruppen eller ett motsvarande organ eller någon annan med dessa jämförbar ansvarsuppgift eller verksamhet vid ett statligt affärsverk eller i en privaträttslig sammanslutning, stiftelse, förening eller annan privaträttslig juridisk person,
- 3) inleda närings- eller yrkesutövning eller annan motsvarande verksamhet.

En anmälan behöver dock inte lämnas, om det på grund av uppgiftens eller befattningens natur är uppenbart att förutsättningarna för föreläggande av karens enligt 6 § inte uppfylls.

Anmälningsskyldigheten gäller mottagande eller inledande av en uppgift eller befattning som avses i 1 mom. under den tidsperiod som personen är en medlem av statsrådet eller under den tidsperiod på 12 månader som följer omedelbart efter att personen upphört att vara medlem av statsrådet. Anmälningsskyldighet föreligger också om en person har för avsikt att ta emot eller

inleda en ny uppgift eller befattning utöver vad han eller hon tidigare meddelat, eller om innehållet i den tidigare anmälda uppgiften eller befattningen ändras på ett väsentligt sätt.

Anmälan ska lämnas i god tid före övergången till en ny uppgift eller befattning eller det att dess innehåll ändras på det sätt som avses i 3 mom.

4 §

Anmälan innehåll

Anmälan ska innehålla de kontaktuppgifter som behövs för behandlingen av ärendet, samt uppgifter om den blivande arbetsgivaren eller någon annan aktör som utnämner personen till uppgiften eller befattningen, eller om inledande av näringsverksamhet eller yrkesutövning. Anmälan ska dessutom innehålla en redogörelse för tidpunkten för övergången till en ny uppgift eller befattning, samt uppgiftens eller befattningens huvudsakliga innehåll och förhållande till ärendena inom de ansvarsområden som anmälaren (*parten*) som medlem av statsrådet har ansvarat för.

5 §

Karensnämndens beslut och begränsningar i fråga om övergången till en ny uppgift

Efter att ha tagit emot anmälan bedömer karensnämnden huruvida de föreskrivna villkoren för fastställande av karens uppfylls och kan, om villkoren uppfylls, för en part förelägga en restriktionstid (*karens*) för när uppgiften eller befattningen ska inledas. Bestämmelser om karensens längd finns i 7 §. Om karensnämnden inte anser att villkoren för att förelägga karens uppfylls, ska den genom sitt beslut bekräfta att det inte finns sådana begränsningar som avses i denna lag för övergången till den uppgift eller befattning som anmälan gäller.

En part får inte inleda den uppgift eller befattning som anmälan gäller under tiden för behandlingen i karensnämnden eller under den restriktionstid som föreläggs parten i det beslut som förelagt karensen.

Utöver vad som föreskrivs i 44 § i förvaltningslagen (434/2003) ska det i karensnämndens beslut konstateras att en part har rätt till ersättning enligt 8 § för den karens som anges i beslutet och för den behandlingstid för anmälan som överskrider två månader.

6 §

Förutsättningar för karens

För att karens ska kunna föreläggas förutsätts det att

- 1) parten i sin uppgift som medlem av statsrådet har eller har haft tillgång till sådan information som är sekretessbelagd eller skyddas av bestämmelser vilka i övrigt begränsar offentligheten, och som på ett väsentligt sätt kan utnyttjas i en ny uppgift eller en ny befattning för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan, eller att
- 2) övergången till en ny uppgift eller en ny befattning av någon annan särskild orsak kan anses leda till en uppenbar intressekonflikt i förhållande till uppgiften som medlem av statsrådet.

En ytterligare förutsättning är att övergången till en ny uppgift eller befattning i en sådan situation som avses i 1 eller 2 punkten kan anses äventyra det allmänna intresset och förtroendet för statsrådets verksamhet.

Om den möjlighet att utnyttja information, orsaka skada eller någon annan intressekonflikt som avses i 1 mom. kan undvikas genom att omfattningen av den uppgift eller befattning som är föremål för anmälan begränsas, ska karensen begränsas för restriktionstiden så att karensen till sin omfattning motsvarar det.

7 §

Karenstidens längd

Karensen kan bestämmas att börja tidigast från det att en part har beviljats avsked från uppgiften som medlem av statsrådet, och den ska upphöra senast 12 månader efter det att avskedet beviljades.

Karensen får inte föreläggas för en längre tid än vad som är nödvändigt för att målen enligt denna lag ska nås.

8 §

Ersättning för karenstiden

Den som förelagts karens har rätt till ersättning som betalas av statens medel för karenstiden. En part har även rätt till ersättning till den del behandlingen av ärendet har pågått längre än två månader. Ersättningen för restriktionstiden eller för den behandlingstid som överskrider två månader motsvarar det arvode som betalas till medlemmarna av statsrådet. Om en person för den tid som utgör grund för ersättningen får lön eller annat vederlag för sitt arbete eller sina uppgifter, kan detta beaktas som avdrag när ersättningens belopp fastställs.

Karensnämnden beviljar den ersättning som avses i 1 mom. efter att ha fått de uppgifter som behövs för att fastställa ersättningsbeloppet och som gäller den lön eller det vederlag som eventuellt betalas för tiden för ersättningen, samt de konto- och kontaktuppgifter som behövs för utbetalningen av ersättningen. Begäran om utlämnande av uppgifter ska framställas samtidigt med ett beslut som fattas med anledning av en behandling som inbegriper karens eller som varat längre än två månader. Statsrådets kansli ansvarar för verkställigheten av den ersättning som karensnämnden bestämmer.

9 §

Karensnämnden

För utförande av uppgifter enligt denna lag finns i anslutning till statsrådets kansli en oberoende och självständig karensnämnd.

10 §

Tillsättande och sammansättning

Statsrådet tillsätter karensnämnden för fem år i sänder.

Karensnämnden har en ordförande, en vice ordförande och högst sex andra medlemmar. Ordföranden och medlemmarna ska ha sådan juridisk och övrig sakkunskap som behörigt utförande av nämndens uppgifter förutsätter. Nämnden ska dessutom ha sakkunskap vad gäller att vara medlem av statsrådet.

Statsrådets kansli utnämner två sekreterare som står i tjänsteförhållande till statsrådets kansli eller något annat ministerium till karensnämnden. Sekreterarna ska ha den sakkunskap och den förtrogenhet som krävs för att nämnden ska kunna sköta sina uppgifter på behörigt sätt enligt 2 mom. Statsrådets kansli utser dessutom eventuella permanenta sakkunniga till karensnämnden.

Om ordföranden eller någon annan medlem avgår under mandatperioden eller är permanent förhindrad att delta i nämndens verksamhet, utser statsrådet för den återstående mandatperioden en ny ordförande eller en annan medlem som behövs för nämndens verksamhet.

Till nämndens medlemmar betalas ett arvode för utförande av uppgifterna. Statsrådets kansli fastställer arvodenas belopp.

11 §

Beslutförhet

Karensnämnden sammankallas av ordföranden eller om denna har förhinder, av vice ordföranden.

Karensnämnden är beslutför när ordföranden eller vice ordföranden och minst två av nämndens övriga medlemmar deltar i behandlingen.

12 §

Behandling av ärenden

Karensnämnden kan i sitt uppdrag höra sakkunniga och inhämta utlåtanden.

Karensnämnden fattar sina beslut på föredragning av sekreteraren. Karensnämndens beslut gäller den åsikt som omfattas av majoriteten. Faller rösterna lika, avgör ordförandens eller vid förhinder för denne vice ordförandens röst.

Karensnämndens beslut undertecknas av ordföranden eller, om ordföranden har förhinder, av vice ordföranden och kontrasigneras av sekreteraren.

Karensnämnden kan fastställa en arbetsordning för sig själv. Närmare bestämmelser om karensnämndens uppgifter och organiseringen av dem i praktiken får utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 §

Undantag från den tidpunkt då anmälan blir offentlig

Trots bestämmelserna i 7 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) blir en i 3 § avsedd anmälan av en medlem av statsrådet offentlig först när karensnämnden har meddelat sitt beslut med anledning av den eller när anmälaren har beviljats avsked från uppgiften som medlem av statsrådet, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna.

14 §

Karensnämndens utlåtande på eget initiativ

Karensnämnden kan ge ett utlåtande på eget initiativ till en person som omfattas av denna lags tillämpningsområde och som inte har lämnat en anmälan enligt 3 § om att det kommit till

nämndens kännedom att en person övergår till andra uppgifter och i utlåtandet uttrycka sin uppfattning om behovet av att lämna en anmälan.

15 §

Karensnämndens rätt att få uppgifter

Trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet har karensnämnden på begäran rätt att av en part och dennes blivande arbetsgivare eller någon annan aktör som utnämner personen till uppgiften eller befattningen få de uppgifter som är nödvändiga för avgörande av ett ärende, fastställande av ersättningsbeloppet och utbetalning av det, samt den lön eller annat vederlag som ska betalas för uppgiften eller befattningen.

Karensnämnden har trots sekretessbestämmelserna rätt att av ministerierna få för avgörandet av ett ärende nödvändiga uppgifter om en parts rätt att i sina uppgifter eller sin ställning ta del av information som är sekretessbelagd eller skyddas av bestämmelser vilka i övrigt begränsar offentligheten.

16 §

Ändringsökande

Omprövning får begäras av ett i 8 eller 17 § avsett beslut. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Ett beslut som inbegriper karens får verkställas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Besvärärenden som gäller karens ska behandlas i brådskande ordning.

17 §

Kompensation för ogrundad karens

Om en karens som karensnämnden har förelagt upphävs helt eller delvis som ogrundad genom ett lagakraftvunnet domstolsbeslut, har den part som beslutet om karens gäller rätt att av statens medel få kompensation som är 30 procent av den ersättning som med stöd av 8 § har bestämts för den tid karensen varit obefogad. Ersättning som har betalats till en part återkrävs inte.

Domstolen ska underrätta statsrådets kansli om ett sådant beslut som avses i 1 mom. och kansliet fastställer kompensationen efter att på begäran ha fått de uppgifter som behövs för utbetalning av parten.

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den xx xxxxx 20xx.

19 §

Övergångsbestämmelser

Denna lag tillämpas inte på medlemmar av statsrådet vars mandattid har upphört före ikraftträdandet av denna lag.

—————

Helsingfors den xx xxxxx 20xx

Statsminister

Sanna Marin

minister Förnamn Efternamn

